

Секція 1. Фінанси, страхування і біржова діяльність:

інноваційно-інвестиційні стратегії

Золковер Андрій Олександрович

кандидат економічних наук,

доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

Сметанський Ігор Сергійович

студент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

МЕТОДИ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКУ ПОРТФЕЛЬНОГО КРЕДИТУ

У даній статті ми розкриємо сутність портфельного кредитного ризику банку. Розглянуто основні методи мінімізації портфельного кредитного ризику

Дослідження проблеми методів мінімізації ризику кредитного портфеля банку є необхідним для підвищення ефективності банківської діяльності. Кредитний портфель комерційного банку є одним із найризикованіших напрямків, і найвагоміших компонентів структури відсоткових доходів, тому надзвичайно важливо ефективно управляти кредитним ризиком.

Основною метою управління кредитного ризику є мінімізація впливу ризику на кредитний портфель, так як повністю позбутися ризику неможливо.

Для того, щоб з'ясувати сутність управління кредитним ризиком, спочатку дамо визначення поняттю «портфельний кредитний ризик».

«Портфельний кредитний ризик – це можливість зменшення вартості частини активів банку або зниження їхньої прибутковості відносно розрахункового запланованого рівня у зв'язку з динамікою структурних елементів кредитного портфеля, що впливає на фінансовий стан банку та платоспроможність.

Спираючись на дослідження таких вчених як Маслак Н. Г, Стешенко О.Д., А.О Єпіфанов та Т.А Васильєва можемо згрупувати такі основні методи мінімізації кредитного ризику ,як лімітування, створення резервів, сек'юритизація, диверсифікація, концентрація , страхування, контроль за станом кредитного портфеля банку.

Вчені Єпіфанов А.О та Васильєва Т.А домінуючу роль управління ризиком кредитного портфеля віддають методу лімітування. Сутність методу заключається в тому, що банк визначає максимально допустимий розмір в граничних величинах, так і відносних показниках (нормативи, коефіцієнти, індекси) позики чи напряму кредитування. Цей метод забезпечує уникнення банком критичних втрат, які можуть виникнути внаслідок необдуманної концентрації будь якого ризику, також даний метод забезпечує диверсифікацію кредитного портфелю.

Метод лімітування заснований на таких принципах:

охоплення всіх видів банківської діяльності, пов'язаної із відкриттям ризикових кредитів; планування усіх можливих витрат при розрахунку лімітів; ліміти встановлюються, виходячи із внутрішнього кредитного рейтингування конкретних позичальників або їхніх груп; ліміти не підлягають перегляду на вимогу клієнтів банку; лімітування має базуватися на результатах комплексної оцінки кредитоспроможності позичальників з урахуванням ризику дефолту потенційних контрагентів.

Метод резервування полягає в акумулюванні частини коштів на спеціальному рахунку для цього створюється спеціальний фонд, шляхом резервування частини коштів банку на окремих бухгалтерських рахунках, з

яких при неповерненні кредиту списується відповідна сума. Зарезервовані кошти використовують для покриття витрат за кредитними операціями.

Метод забезпечує надійність і стабільність банку та банківської системи. Переваги методу резервування є можливість для банку швидкого відшкодування зазнаних фінансових втрат, а недоліками – відволікання частини фінансових ресурсів на формування резерву, що призводить до зниження ефективності використання капіталу банку.

Метод страхування закладається в тому, що кредитний ризик банку переноситься на страхову компанію. Переваги методу страхування ризику є те, що обсяг відшкодування негативних наслідків не має встановленого ліміту, тобто не обмежується. Сформований страховий фонд за рахунок відрахувань, визначає вартість об'єкта страхування, розмір страхового внеску та відповідно страховою сумою.

Метод диверсифікація є одним із , що означає процес модифікації складу й структури кредитного портфеля банку за допомогою кредитів, що відрізняються один від одного основними параметрами й характеристиками. Диверсифікація використовується для нейтралізації негативних фінансових наслідків, несистематичних видів ризиків.

Метод диверсифікації полягає розподілу кредитів за різними галузями економіки (галузева диверсифікація), розподіл кредитів між різними регіонами (регіональний розподіл), розподіл кредитів за різними категоріями позичальника (портфельна диверсифікація). Диверсифікації є простим, а також найменш затратним, бо не вимагає проведення детального аналізу ринку.

Метод концентрації є протилежним до методу диверсифікації. Сутність методу заключається в зосередження кредитних операцій банку в певній галузі чи групі взаємопов'язаних галузей, концентрують свої кредитні ресурси у таких галузях економіки, як паливно-енергетичний комплекс, оптова та роздрібна торгівля, інвестування нерухомості ,

концентрація на певних географічних території, або на певних категорій клієнтів.

Перспективним методом управління кредитним ризиком є *сек'юритизація* - форма продажу банками своїх кредитних вкладень. Суть полягає в тому, що банк емітує під частину дохідних активів цінні папери і реалізує їх на відкритому ринку. Переваги: одержання ліквідних коштів, які можна використати для подальшого розвитку, зменшення ймовірності виникнення у банку процентного, кредитного ризиків, поліпшення виконання чинних нормативів. Недоліки методу: сек'юритизація не є суб'єктом спеціалізованого вітчизняного законодавства, а тому виникають труднощі її узгодження з корпоративним, податковим, банківським законодавством; в Україні немає ефективної ринкової інфраструктури; низький рівень стандартизації кредитів; низький суверенний кредитний рейтинг України; незадовільний рівень системи ризик-менеджменту у банках.

Метод контролю полягає у постійному моніторингу і контролі ризику, зокрема відстеження виконання нормативів обмеження ризику особами, відповідальними за прийняття ризикових рішень, аналіз поточних значень кредитного ризику щодо небезпечного наближення до критичних показників.

Отже, необхідно зазначити, що кожний із перелічених методів мінімізації портфельним кредитним ризиком має як свої переваги, так і недоліки, а тому у сучасних умовах нестабільності фінансової системи найдоцільніше застосовувати комплексний підхід щодо управління кредитними ризиками через диверсифікацію методів та інструментів, які дають змогу мінімізувати збитки банків за будь-якого розвитку подій.

Література

1. Корнеєв В. В. Управління кредитними ризиками комерційних банків в умовах фінансової кризи / Корнеєв В. В., Пасько С. В. // Наука й економіка. – 2011. – № 1(21). – С. 38–43.
2. Лісна Р. П. Управління кредитними ризиками в банку / Лісна Р. П. // Вісник університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – № 1 (10). – С. 202–205.
3. Бугель Ю. Напрями удосконалення сучасних методів управління банківським кредитним портфелем / Бугель Ю. // Галицький економічний вісник. – 2010. – №2(27). – С.157–163.
4. Бобиль В. Сек'юритизація банківських активів у контексті управління портфельним кредитним ризиком / Бобиль В., Соловей М. // Вісник НБУ. – 2010. – № 1. – С. 22–25.
5. Онищенко В. О. Методи управління кредитним портфелем банку / В. О. Онищенко, Н. І. Волкова // Економіка і регіон. - 2014. - № 5. - С. 3-9. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2014_5_3.
6. Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків : Постанова Правління НБУ від 06.07.2000 р. № 279 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0474-00>.
7. Стешенко О.Д., Управління кредитним портфелем комерційного банку / О.Д. Стешенко // Вісник економіки, транспорту і промисловості № 42, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
8. Гринько О. Теоретичні аспекти сутності та визначення диверсифікації кредитного портфеля банку / Гринько О. // Вісник НБУ. – 2011. – № 4. – С. 38–45.
9. Маслак Н. Г. Управління кредитним ризиком банку [Текст]: монографія – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2008. – 86 с.